

Hász Róbert

Júliával az út

Amikor kijöttünk a vendéglőből, az órára néztem.

– Messze vagyunk még?

– Legföljebb egy óra.

– Ha nem sietünk, ránk sötétedik.

– Annál jobb. Semmi kedvem falu hírével érkezni.

Beültünk, indítottam, kigurultunk a parkolóból. A hátsó ülésen továbbra is csend volt.

– Ijesztőek a gyerekek, ha hallgatnak – szaladt ki a számon óvatlanul.

Felkapcsoltam a fényszórókat. Az utat mindkét oldalról magas, sudár nyárfák szegélyezték. Mintha óriások álltak volna sorfalat a leszálló alkonyatban. Tartottam magam az egyezségünkhöz, vártam, hogy ő beszéljen. Mikor már kezdtem beletörődni, hogy a csend tartósan berendezkedett közénk, így szólt:

– Nem tudom, végül mi mozdította meg bennem az elhatározást. Az udvar a kőkerítéssel, végében a nagy olajfával? A kék tenger látványa a kerítésen túl? A faerkélyes ház? Vagy inkább a kilátástalanság, a sivárság, amiben éltem, a pénztelenség, ami várt rám, billentett ki végül tehetetlen melankóliámból? Minél tovább nézegettem a nálam hagyott fényképeket, annál jobban erősödött bennem az érzés, hogy levegőt akarok körém, napsütést, kék eget a fejem fölé, tengert, szabadságot! Megéreztem a kaland lehetőségét, az alkalmat, amit nem szabad elszalasztanom. És az ismeretlen, persze, hiszen Oszki bácsi nem szolgált valami sok információval arról, tulajdonképpen mit is akart tőlem? Huszonkét éves voltam, érted? Nem ismertem lehetlent. Nem félttem semmitől. Az unalmat leszámítva. Azon a délutánon, a kollégiumi szoba magányában, a két darab fényképpel a kezemben eldöntöttem, hogy leutazok Oszkár bácsihoz a tengerre, lesz, ami lesz, a júliust és az augusztust nem fogom anyám deprimáló társaságában eltölteni, de az egyetemi otthon magányában nyomorogva sem. Legföljebb ha nem tetszik, amit tapasztalok, hazajövök. Mit veszíthetek? Még ugyanazon a héten sürgönyöztem neki, hogy mikor érkezem. Mindig ilyen voltam, makacs, keményfejű, ha valamit elhatároztam, hát akkor azt véghez is vittem, ha kellett, tűzön-vízen át! Ismersz, nem?

Júlia rám nézett, mintha valóban választ várt volna kérdésére. Én meg, miközben az úttesten szemberohanó szaggyalag csíkokat figyeltem, láttam őt magam előtt, ahogy ott áll a Balkán kapujában, a belgrádi pályaudvar peronján, várja a vonatot, amely leviszi majd a tengerre. Farmernadrág, fehér vászoncipő, egy szál póló, kék, alumíniumvázás hátizsák. A pályaudvaron keresztülsuhanó déli szél

részlet

belekap hosszú, vörös hajába. Tulajdonképpen nem illik oda, kirí a környezetéből, akinek van szeme, az látja, hogy ragyog, mint a porba hullajtott gyémánt, abban a balkáni forgatagban, ahol szerbek, albánok, macedónok, nyugatra igyekvő török vendégmunkások nyüzsgő forgataga kavarog, ahol a cseváp, a burek meg a pörkölt kávé egymást erősítő és az idegenek gyomrát fölkkavaró illata keveredik a mozdonyok olajos szagával, ahol minden mindenhez hozzáér, ahol a rohanó testek egymást súrolják, kiáltások röppennek a magasba mindenféle nyelveken, melyek aztán a vonat füttyének hangjára foszlányokra bomlanak, szétszóródnak, majd újra összefonódnak, olykor egyik nyelv darabjai egy másik nyelv morzsáiba kapaszkodnak, mintha Babel népei innen igyekeznének szétfutni a világ különböző tájaira, csomagjaikban cipelve nyelvük és kultúrájuk grammatikáját. Júlia csak áll ott, issza magába ezt a sokféleséget a hangok, illatok, képek formájában, őt nem riasztja, éppen hogy izgalommal tölti el mindez.

– Igen. Ismerlek – feleltem.

– Életemben nem utaztam még olyan koszos vonaton. A Belgrád–Bár vasútvonal hosszúnak ígérkezett, hét vagy nyolc óra, már nem is emlékszem, kanyargós viaduktokon, alagutakon át. A fülkék zsúfolva, olyan, hogy helyjegy, nem létezett, mindenki oda ült, ahol éppen helyet talált magának, ha meg nem talált, akkor a folyosóra kényszerült. Előrelátó voltam, időben fölszálltam, s letelepedtem egy fülkében az ablak mellé. Mire a vonat elindult, már nyolcan szorongtunk bent, két szabadságos katona, egy anyuka a gyerekeivel, egy apró, fekete néni, jókora, vászonkendővel lekötött kosárral az ölében, melyből föltartóztathatatlannul áradt a kecsketúró szaga, mellette az ura gubbasztott, bajuszos, mogorva crnogorac. A katonák egész úton bámultak, de nem voltak otrombák és nem tettek megjegyzéseket.

Reggel kilenckor indultunk, és már jócskán benne jártunk a késő délutánban, amikor megérkeztünk. Soha addig nem ültem még annyit egyhuzamban vonaton. Az első egy-két óra csak-csak eltelt, de utána merő kinszenvedés volt minden vánszorgó perc. Az ablakon túl elsuhanó hegyes-völgyes, szakadékos-vadregényes táj sem tudott lekötni. Időnként kísétáltam a folyosóra, elszívtam egy cigit, de a büfékocsiig nem mertem elmenni, félttem magára hagyni a bőröndömet, no meg az sem hiányzott, hogy valaki beszökjön a helyemre. Amikor Bárban kiszálltam a vonatból, úgy éreztem magam, mint aki hosszú napok bezártsága után szabadult egy tengeralttjáróból.

Oszkár bácsi már messziről integetett. Khaki színű térdnadrágban, kockás ingben, napszemüvegben, fején szalmakalappal állt a peron mellett. Elém sietett, és gyorsan két pusztit nyomott az arcomra.

– Tudtam, hogy eljössz – fogadott. Majd kijavította magát: – Legalábbis nagyon reméltem.

Megkerestük a kocsiját a parkolóban, és a hátizsákomat bevágtam a csomagtartóba. Előrebocsátotta, hogy még fél óra autókázás vár ránk Ulcinjig.

Miután elindultunk és kiértünk a városból, faggatni kezdett, milyen volt az utam, elfáradtam-e, s hogy most aztán majd kipihenhetem magam rendesen.

– Dolgozni jöttem – emlékeztettem, utalva ezzel korábbi egyezségeinkre.

– Magától értetődik – bólintott.

A tenger mellett autóztunk. Jobb kéz felől a napsütötte kék víztükör terült el. Felületén vékony, fehér hullámcsíkok siklottak a part felé, s habzó tarajuk szétfröccsent a sziklákon.

– Anyád mit szolt, hogy eljöttél?

Sejtettem, hogy meg fogja kérdezni. Anyámmal végül is könnyebb dolgom volt, mint reméltem. Ehhez persze szükség volt némi csalafintaságra. Na jó, ne szépítsünk: hazudtam neki. Azt semmiképpen sem árulhattam el, hogy Oszi bácsihoz utazom. Kirohant volna a világból. Ehelyett úgy döntöttem, veszek egy rész igazságot, egy rész hamisságot, és a két komponens egybegyűrésével előállítok egy hihető mesét arról, hogy a rádiós munkának erre a nyárra lóttek, pénzt kell keresnem, ezért a diákügynökségen keresztül idénymunkát vállaltam egy tengerparti szállodában, négy hétre, takarítást és konyhai kisegítést. Kicsit csóválta a fejét jó anyám, hogy félt engem, mi lesz velem ott lenn egyedül, de különösebben nem igyekezett elhatározásomról lebeszélni. Lelke mélyén talán még meg is könnyebbült, hogy nem ülök a nyakán egész nyáron.

– Ügyes – nyugtázta Oszi bácsi, miután beszámoltam neki a hadicselről.

– Majd hébe-hóba fölhívom, hogy jól vagyok.

– Semmi akadály. Csak ahhoz le kell majd menni a városba, mert odafönn a házban nincsen telefon.

Húsz perc kocsikázás után egy meredeken kanyargó, kavicsos mellékútra fordultunk. A hepehupás talajon ide-oda pattogott az autó, Oszkár bácsi két kézzel kapaszkodott a kormánykerékbe.

Bal kéz felől a hegyoldalt sűrű cserjék, magas akácfák borították, kihajló lombkoronáik árnyékot vontak a fejünk fölé. Egy idő után a földút hirtelen kiszélesedett, fennsíkká tágult, a meredek hegyoldal távolabb húzódott, s dombbá szelídült. A domboldalon, fölnyúlva a dombtetőig, mint pöffeszkedő óriásgombák, sok-sok fehérre meszelt, apró, piros tetős ház hevert szanaszét. A fennsíkon reneteg autó, lakókocsi parkolt, többnyire külföldi rendszámmal.

Megálltunk.

– Ez a Szusica üdülőnegyed, de számunkra még nem a végállomás – figyelmeztetett. – Veszünk egy kis harapnivalót.

Oszi bácsi egy kockás bevásárlótáskát vett elő a hátsó ülésről, kiszálltunk, majd a parkoló autók mellett elsétáltunk a közeli piacig. Vagy egy tucat zöld vászontetős asztalka állt sorban egymás mellett. Az árusok sora mögött, a keskeny földsvonon, ami még a domb lábáig megmaradt, néhány fabódé, fagyaltos meg söröző állt. A tér tele volt emberekkel, mindenfelől német szavakat lehetett hallani.

Oszi bácsi felém fordult.

– Ilyenkor, szezonban, túl nagy itt a nyüzsgés, korán reggel érdemes lejönni, akkor még alusznak a turisták. De én igazából télen szeretem. Olyankor az üdülőcskék a domboldalon üresek, ahogyan a parkoló is. Csendes, kísérteties minden.

Oszi bácsi ismerősként üdvözölte az árusokat. Volt, akihez szerbül, volt, akihez albánul szolt. Gyümölcs, zöldség, szuvenír, vattacukor, kicsit arrébb, az egyik faházikó ablakában péksütemények. Az egyik asztalnál paradicsomot, paprikát, újhagymát, olajbogyót, a másiknál narancsot meg fügét, a harmadiknál, amely

mögött egy különösen magas, copfos hajú fiatal lány szorgoskodott, birkatúrót pakoltak a szatyorba. Érdekes volt a számomra, hogy pénz egy helyen sem fogadtak el tőle.

– Ide járunk ellátmányért – magyarázta Oszi bácsi, mialatt visszafelé sétáltunk a kocsihoz. – Tudsz vezetni?

– Még sosem próbáltam.

Kerek, kopasz fejét aggódva csóválta.

– Akkor sajnos sokat fogsz sétálni, remélem, nem lesz ellenedre.

Túlmentünk a kocsival a piacon, és egy ijesztően keskeny, meredek földútra tévedtünk. Kanyarogtunk a szerpentinén, egyre magasabbra, míg föl nem értünk a dombtetőre. Megkönnyebbültem, mert lassan kezdett már a hányinger kerülgetni.

– Kocsival körülményesebb az út, mint gyalog – sietett Oszkár bácsi eloszlatni az aggodalmait, amiket nyilván az arcomon olvasott. – A házam közelében van egy ösvény, ami a domb oldalán levezet egészen a piactérre, el sem lehet téveszteni.

Onnantól szerencsére már vízszintben utaztunk tovább. Egy erdő zöldellt pár száz méterre előttünk, mint utunkat keresztező, haragos zöld fal. A földút egyenesen bevezetett a fenyvesek közé.

Ekkor lassított, majd megállt.

– Mutatok valamit.

Kiszálltunk a kocsiból, és a dombtető széléhez mentünk.

– Amikor hat évvel ezelőtt telket kerestem magamnak, hogy a házamat felépítem, és a véletlen fölhozott ide, rögtön tudtam, hogy megtaláltam a tökéletes helyet a birtoknak.

Odaléptem a fensík szélére, ahol a lejtő kezdődött. A dombnak ezen az oldalán, alattunk, nem épültek nyaralók. A zöld erdőrengeteg a domboldalon is folytatódott, és akár egy gigantikus gypeszőnyeg húzódott le egészen a homokos tengeröböl. Azon túl pedig csak a végtelen kékség, ameddig a szem ellátott.

– Hát nem fenséges?

– De az – feleltem őszintén. Nekem, alföldi lánynak maga volt a csoda.

– Jártál már Görögországban?

– Még soha.

– Én igen. Olvastad az Iliászt?

Most meglepett. Érdeklődve néztem rá.

– Kötelező olvasmányom volt.

Kezével az öböl felé mutatott.

– Ha filmet forgatnék a trójai háborúról, itt venném fel azt a részt, amikor Agamemnon tengeri hada egybegyűl. Ott lenn, a szirteknél, a homokos part félkörívének a végében, a kövek és a homok találkozásánál állna a sátor, ahol a vezérek, Odüsszeusz, Akhilleusz meg a többiek esténként összeülnének, hogy hígított bor mellett megtanácskozzák a haditervet. Az öböl innenső oldalán a harcosok sátrainak százai hevernének szanaszét, köztük kereskedők húznák két-kerekű kordéikat, hangosan kínálva portékájukat, tüzek füstje szállna az ég felé innen is, onnan is, miközben közel s távol a vízen, erről a helyről, ahol mi állunk,

nagyszerű kilátás nyílna rá, ameddig ellátni, két evezősoros gályák ringanának a tenger tükrén...

Ámulva hallgattam.

– De ez nem Görögország, hanem Crna Gora – szaladt ki a számon.

Legyintett.

– Az mindegy!

Visszatértünk a kocsihoz, majd továbbindultunk a földúton, míg el nem értük a fenyveseket. A földútnak onnantól vége szakadt, s az erdőben már aszfaltút vezetett tovább. A levegő is lehűlt, frissebb lett. A fullasztó hőség egyik pillanatról a másikra megszűnt. Enyhe kanyarokat írt le az út előttünk, később élesen balra fordult, és egyszer csak, amikor már alig voltunk húsz lépésnyire tőle, megpillantottam magam előtt a kőkerítést. Észrevétlenül megbújít a fák árnyékában. Lapos, szürke kövekből rakták, kötőanyag nélkül. Rácsos vaskapu állta az utunkat. Oszi bácsi a kesztyűtartóból elővett egy méretes kulcsot és a kezembe nyomta.

– Az első munkafeladatod: zárd ki a kaput.

Kiszálltam, odamentem a kapuhoz, és bedugtam a nehéz kulcsot a zárba. Halk kattanással fordult a helyén. Kitértam a kaput, előbb az egyik, majd a másik szárnyát. Oszi bácsi begurult a kocsival, majd mellém érve, anélkül, hogy megállt volna, kiszólt az ablakon:

– Zárd vissza! A háznál találkozunk!

Az autó továbbgördült, engem faképnél hagyott. Szót fogadtam, visszacsuktam, majd rázártam a kaput.

Más választásom nem lévén, gyalog indultam tovább. A birtokot ugyan az erdőből hasították ki, a fákat azonban a kerítésen belül meghagyták, így gyakorlatilag az erdő idebenn is folytatódott. Itt-ott méretes tűzifarakások álltak, szabályos, mértani gúlákba építve. Az aszfaltút enyhe emelkedőben csúcsosodott, ami eltakarta előlem a kilátást. Kutyaugatás hallatszott. Egy pillanatra megdermedtem, sose rajongtam az ebekért. Szinte ugyanabban a pillanatban a dombocska tetején fölbukkant a hang gazdája. Egy sárga, rövid szőrű kutya.

A kutya állt és engem nézett. Moccanni sem mertem, vártam, mi következik. Aztán, mint aki döntésre jutott, futni kezdett felém. Legszívesebben sarkon fordultam volna, de már túl késő volt ahhoz, hogy időben átjussak a kerítésen. Mire ezt végiggondoltam, a kutya már oda is ért hozzám. Nem mozdultam. Kettőt-hármat vakkantott, körbeugrált, nem tűnt ellenségesnek. Csóválta a farkát, aztán leült elém, és várakozva tekintett rám. Óvatosan előrenyúltam, megsimogattam a kobakját. Nem tiltakozott, sőt, amikor elhúztam a kezemet, utána nyalt a kézfejemre.

Együtt indultunk tovább. Fölérve a dombra, a túloldalon előbukkant a fényképen már látott fehér ház. A kutya előreszaladt. Egy jó harmincméteres körben a fákat kivágták, így a ház akárha egy erdei tisztáson állt volna. A keskeny aszfaltút a domb után alábukott, enyhe ívben elkanyarodott, és egy kőépület bejáratához vezetett. A kőépület széles bukóajtaja föl volt emelve, benne állt Oszi bácsi autója. Leballagtam a kutyával a dombról, egészen a melléképületig. Csak a kocsi volt benn, Oszi bácsi nem. Szerszámokon és egyéb garázsba illő holmikon kívül mást nem láttam.

Az aszfaltútról egy terméskőből kirakott járda indult a nagy ház irányába. A járdát leszámítva ritkás kavicssal beszórt, vörös föld terült szét mindenütt.

A járda megkerülte az épületet, és elfordult a sarok mögött. Követtem a járdát, és a ház túloldalára érve tárult elém a birtoknak az a része, amire a fotókról is emlékeztem. A kőkerítés ott zárta körbe a birtokot, negyven-ötven lépésnyire tőlem, középen a V alakú kilátóval. Onnét, ahol álltam, az ég alja, a fehérbe hajló távoli horizont látszott a fal hiányzó darabján keresztül. Vonzott magához a V alakú nyílás, akár egy óriási kulcslyuk, ami arra csábít, hogy belessünk rajta. Megálltam a nagy olajfa árnyékában, a fából készült kerti pad és asztal mellett, alig néhány lépésnyire a faltól, s kinéztem a nyíláson. A fényképről már ismert sziklás öböl látványa tárult elém, egy előreugró szirtfokkal, melynek túloldalára Oszi bácsi a görög vitézeket képzelte a jóelőbb. A víz az öbölben nem kék volt, inkább zöld. Tompán zöld a nyugati hegyormok mögé lassan alábukó nap fényében, és csupán az öböl fokán túl, a nyílt tenger tükre őrzött még valamit a délutáni kékségből.

A kutya újbóli csaholása arra készítetett, hogy hátraforduljak. A fehér ház elülső oldalát oszlopos tornác díszítette. Három rövid lépcsőfok vezetett föl rá. A tornácra, két fehér oszlop között állt Oszi bácsi. Szalmakalapban, rövidnadrágban, hátratett kézzel. Engem figyelt. Az oszlopok kötetére piros futórózsák támaszkodtak. A legalsó lépcsőfokon a sárga kutya feküdt. Kiöltött nyelvvel lihegett a hőségben. Ő is engem bámult. Olyan megkapóan giccses, ugyanakkor modorosságában is bájos és ártatlan képet festettek ők ketten, mögöttük a fehér házzal, hogy önkéntelenül elmosolyodtam.

Oszi bácsi megmozdult, és elindult felém. A kutya követte.

– Hermésztől ne félj, csak egy labrador, házőrzőnek sem jó. Annyiban veszélyes csupán, hogy halálra nyalogatná a tolvajokat.

Míntha igazolni akarná a gazdája szavait, Hermész megnyalta a cipőm fejét.

– Elég legyen, Hermész! – szólt rá Oszi bácsi, mire a kutya ránézett, mintha ellenőrizné, jól hallotta-e, aztán megfordult és lehajtott fejjel eloldalgott a melléképület irányába.

– Gyere, biztosan fáradt vagy. A hátizsákosodat már bevitettem a házba.

Fölballagtam a tornácra, közben megcsapta orromat a futórózsák édeskés illata. A tornác faborításán megnyikordultak lépteink. A főbejárat mellett, jobboldalt, modern fémvázás kerti asztal állt, három székkal. Rajta váza, fehér, porcelán. A vázából néhány szál friss rózsa emelte magasba a fejét. Tálcán üvegkancsó, benne víz vagy limonádé, a felszínén citromkarikák, a kancsó körül leborított poharak.

Oszi bácsi az asztalka felé intett.

– Ha frissítőre vágysz, szolgálj ki magad!

Szomjas voltam, töltöttem egy pohárral az italból. Limonádé volt, hűvös, de nem túl hideg, kicsit édeskés, kicsit savanykás, amilyennek lennie kell.

Aztán bementem utána a hallba.

A hall üres volt. Óriási, tágas, üres terem. És csupasz falak. Fehérre mázolt, csupasz falak. Egyetlenegy képet leszámítva, amely a bejáratnál balra volt kiakasztva a fehér falra. Hajó volt rajta, meg tenger, homokos part, pálmafák.

Amatőr munkának látszott. Vele szemközt sokágú ruhafogas álldogált magányosan, rajta szürke, gyűrött esőkabáttal. Szőnyeg sem volt a padlón, csak a sima, csillogó sárga parketta a lábunk alatt. Sötétkék hátizsákom a földön hevert, közvetlenül az akasztó tövében. Oly kirívóan, oda nem illőn virított ebben az egysíkú fehérségben, hogy szinte késztetést éreztem fölkapni onnan. Oszi bácsi érzekelte tétova zavaromat, mert így szólt:

– Nem a szegénység vagy a restség akadályozott meg abban, hogy megtöltsen a földszintet mindenféle kacattal. Lett volna mivel, ha akarom. De nekem így tetszik. Gyere, megmutatom a szobádat!

Jobbról lépcsősor indult fölfelé. A lépcsőfeljáró szűk volt és sötét. Oszi bácsi előrement.

– A szobád a második emeleten van.

Meg sem álltunk az első szinten. A másodikra érve kicsiny előtérben találtam magam. Itt már volt szőnyeg, egy dohányzóasztalka, két fotel. Akár egy váróteremben. Kinyitotta a legközelebbi ajtót és betessékelt.

– Aranyos – mondtam, miután körülnéztem bent.

– Örülök, ha tetszik. Megpróbáltam lakhatóvá tenni, remélem, valamennyire sikerült. Én ennél sokkal kevesebbel is beérem, de egy mai fiatal hölgynek nyilván más igényei vannak. Pihenjél, rendezkedj be, aztán ha kedved tartja, nézz le hozzám. A konyha és az ebédlő az első emeleten van. Odalenn találkozzunk.

Becsukta maga mögött az ajtót. Én meg ledobtam a földre a hátizsákomat és birtokba vettem a szobát. Kipróbáltam a kényelmes, széles ágyat, bekapcsoltam az éjjeliszekrénykén az aprócska tranzisztoros rádiót. Digitális kijelzője az órát és a percet is mutatta. Amikor a helyi adó megszólalt, éppen hét óra ötvenkettő volt. Az ablak előtt egy íróasztal állt székkal, az ággal szemközti falnál ruhászekrény, arrébb valami komódféleség, meg egy másik ajtó, ami meglepésemre egy fürdőszobára nyílt. Saját, külön fürdőszobám volt. Igaz, csak egy zuhanykabinnal meg egy mosdókagylóval, de nem is kívántam ennél többet. A kollégiumban négy szobára, nyolc emberre jutott egy fürdőszoba, ahhoz képest ez maga volt a fényűzés.

Kipakoltam a hátizsákomat, találtam benne egy kis üveg üdítőt, leültem, megittam, elszívtam mellé egy cigit. Végiggondoltam magamban újra, mit is keresek itt. Egy dolog elindulni valahova, úton lenni, megint más megérkezni. Valami véget ért, és valaminek el kellett kezdődnie. Tíz percet ültem az ágy szélén, és csak ekkor tudatosult bennem, hogy milyen hosszú idő áll előttem. Egyelőre fogalmam sem volt, mivel fog kitelni. Pillanatnyilag arra vágytam leginkább, hogy este legyen és magamra maradjak. Hanyatt dőltem az ágyon és behunytam a szemem. Elszenderedtem. Mikor újra fölnéztem, az óra nyolc harminckettőt mutatott. Gyorsan felkeltem, sebtében lemostam az arcomat, hogy kicsit magamhoz térjek.

Kiléptem a folyosóra, és meglátva a csukott ajtókat, nem tudtam ellenállni a kíváncsiságnak. Sorra benyitottam mindegyikbe. Mind üres volt, tisztára üres. A falak fehérek és csupaszok, mint odalent a hall. Csak a legutolsó ajtót nem tudtam kinyitni, az egyanis zárva volt.

Az ebédlőt a konyhával megtaláltam egy szinttel lejjebb, de Oszi bácsit nem. Ott is minden egyszerű volt, semmi extravagancia. És példás rend. Nem láttam mosatlan edényt, tűzhelyen felejtett ételmaradékot. El is csodálkoztam, ha Oszi bácsi ilyen pedáns ura a konyhának, mi szüksége van kiségitőre? Bekukkantottam a hűtőszekrénybe. Bősége volt mindennek, a kis fagyasztóláda a frizsider felső harmadában is tele mélyhűtött akármikkel. A konyha nagyablakából az udvarra lehetett látni. Oszi bácsi ott ült az olajfa alatt, a padon. Mozdulatlanul, elmélyülten figyelte a kerítésen túl a szürkébe forduló eget és tengert.

Lementem a tornácra, egy pillanatra megálltam a lépcsőkön, és teleszívtam a tudómet a rózsák illatával. Már egészen közel jártam hozzá, amikor összerezsent, és hátrafordult.

– Hát csak előkerültél! – fogadott. – Gyere, biztosan éhes vagy! Odafönn vártalak az ebédlőben, aztán gondoltam egyet, és ide ki terítettem.

– Elszundítottam, bocsánat.

– Fáradt lehetsz, nem is akarok sokáig föltartani.

Az asztalon, fatálakban, hideg eleség. Leültem vele szemben, és amikor újra intett, hogy kezdjek neki, nem kértem magam tovább. Túró, paradicsom, olajbogyó, sonka, barna kenyér és egy üveg halványpiros bor.

– Egyél, ne szégyenlősködj! Otthon vagy. És szeretnék megkérni, hogy ezen túl tegezzél! Nem vagyok én még olyan öreg.

Sétáltattam a villámot egyik tálról a másikra. Oszi bácsi egy ideig elégedetten figyelte buzgó ételpusztításomat. Majd így szólt:

– El sem tudod képzelni, mennyire örülök, hogy eljöttél hozzám. Annyi mindent el kell mondanunk egymásnak.

– Kezdhetnék talán azzal, hogy elárulja, azaz elárulod, mi lesz a dolgom. Bár a konyhában szép rend van, tudok én még azon javítani...

Nem válaszolt rögtön. Kicsiny neszesszert tett maga elé az asztalra, kinyitotta, majd komótosan kipakolt belőle egy pipakészletet. Kibontotta a zacskót, megmérítette a pipáját, ujjával finoman lenyomkodta a dohányt.

– Nem házimunkára akarok szerződtetni. Arra itt van Marija, kétszer egy héten feljön hozzám és tisztába tesz. Holnap megismered.

Várakozón néztem rá.

– Akkor?

Kivárt egy kis ideig.

– Be kell váltanom az ígéretemet – felelte végül.

– Amit apámnak tettél.

Nehezen állt rá a nyelvem a tegezésre.

– Pontosán.

– Megtudhatom, mi volt az?

Mindkettőnknek töltött a borból.

– Errefelé nem túl jók a borok, kivéve ezt a rozét. Megkóstolod?

Megkóstoltam.

– Fanyar.

– Hát igen. Nem karlócai. De meg lehet szokni.

– Akkor? – néztem rá kérdően.

- Nemsokára. Nemsokára mindent elmesélek, ma pihenjél, hosszú volt az út. Rágyújtottam, így már ketten eregettük a füstöt.
 - Az én időmben a nők még nemigen dohányoztak.
 - Az enyémben a férfiak meg már nem pipáznak.
- Nem válaszolt, csak megcsóválta a fejét.

Lassan ránk ereszkedett az este. Oszi bácsi fölállt és a melléképület felé indult. Néztem, ahogy távolodott s eltűnt a sötétben. Szerettem volna megérteni. A veséjébe látni. Hogy tulajdonképpen mit akar velem? Mire ez a nagy titokzatosság? Becsapottnak éreztem magam, hiszen lényegében átvert. Bár kétségtelen, a kollégiumban egy szóval sem állította, hogy házvezetőnői minőségben van rám szüksége. Én értettem volna félre mindent? Hiába igyekeztem felidézni magamban a kollégiumi beszélgetésünk részleteit, túlságosan kimerült voltam ahhoz, hogy medrűkben tartsam a gondolataimat.

Oszi bácsi egy viharlámpával tért vissza. A himbálózó fényt maga előtt tartva közeledett, kissé imbolygó, kacsázó járással. Mint egy törpe Prométheusz, aki tüzet hoz a sötétben kuporgó emberiségnek. A lámpát az asztal közepére tette, kettőnk közé.

- Haragszol? – kérdezte.

Mélyen a szívemben nagyon szerettem volna hinni abban, hogy valóban jót akar nekem.

- Össze vagyok zavarodva.

Apró léptek zaja hallatszott. Kicsiny árny bontakozott ki a sötétben. A sárga kutya, mintha ösztönösen oldani akarná a feszültséget, odatelepedett a lábam mellé. Lehajoltam és megsimogattam. Buksi feje meleg volt és puha.

– Én hiszek abban – hallottam Oszi bácsi hangját –, hogy semmi sem történik velünk véletlenül. Hatvanegyben itt szolgáltam a seregben. Akkor még két évig tartott a sorkatonai szolgálat. Soha előtte nem láttam a tengert. Egyedüli magyarként, elvágva mindentől, amit előtte ismertem, kiszakítva a falumból, amit addig gyakorlatilag el sem hagytam, idegen világba csöppentem. Nehéz volt, mint akkoriban minden. De két év után úgy éreztem, nekem itt a helyem. Elvárásolt ez a világ. A narancs- és fügefák, a tikkasztó nyarak, a hűvös, nyirkos telek. Hiába szereltem le, tértem haza, kezdtem volna az életemet építeni, gazdálkodni apám, nagyapád mellett, valami folyton ott motoszkált bennem, akár a fába szorult féreg, és nem hagyott nyugodni. Ha a mezőgazdaság nem érdekelt, mihez kezdtem volna? Iskolába annyit jártam, amennyit a falumbeli kölykök mind, vagyis szinte semmit, befejeztem a hatéves elemi. Mentem volna a városba, mint mások, reggel hatra a gyárba, ingázni? Három évet sem bírtam ki odahaza, visszajöttem. Elszegődtem egy fakitermelő céghez, fönt éltünk hetekig a hegyekben, fakunyhókban aludtunk, azt ettük, amit főztünk magunknak, illetve amit a helybéli hegylakóktól beszereztünk, kézzel csavartuk a dohányt, ha a cigarettánk elfogyott, éjszakánként tüzet raktunk, szilvóriumot ittunk... Szívesen emlékszem azokra az évekre. Férfias, kemény élet volt, de kiszámítható. Aztán elszegődtem egy hajóra, és a hosszú, hetekig tartó utazások során, amikor a kék vízen kívül egyedül a hajó kabinjának festékfoltos fala szolgált változatossággal, unalmamban olvasni kezdtem. Sorban, ami a kezembe jutott. Még a cirill betűs

könyveken is átrágtam magam. Kezdttem azzal, amit a hajó szedett-vedett, a kötelező szocialista népművelést reprezentáló könyvtárában találtam. Mikor a néhány tucat marxista hitoktató meg népszerű-tudományos kötet végére értem, a következő utamra már úgy indultam, hogy telepakoltam a ládámat regényekkel, ismeretterjesztő kötetekkel. Éveken át. A társaim Sovának, Bagolynak becéztek, mert mindannyiuknál többet tudtam, bármi érdekelte őket, én voltam az enciklopédiájuk... Aztán... aztán történt valami, ami után többé nem szálltam vízre... Finom a túró?

– Finom.

Pedig nem volt az, kicsit savanyúnak találtam.

– Miért nem nősültél meg soha?

– Mert amikor még fiatal voltam, irtóztam attól, hogy megállapodjak, helyhez kössem magam. Nőkben egyébként sem szenvedtem hiányt sosem. Amikor meg már megállapodtam, fölhagytam a hajózással, a házasság lett az utolsó, amire gondolni mertem volna...

A kocsi szélvédőjén túl is estébe fordult a világ. Mielőtt még Júlia folytatta volna a meséjét, a fényszóró csóvája a kanyar mögött egy sárga helységnévtáblára villant.

– Itt vagyunk – közölte. – Megalszunk, aztán hajnalban továbbindulunk. Hátul, a hűtőtáskába készítettem néhány szendvicset. S találsz köztük pár doboz sört is.